

BİY 453

AKARSU EKOLOJİSİ

V. HAFTA

Potamon: Aylık ortalama sıcaklık 20°C'nin üzerindedir. Genellikle oksijen eksikliği vardır. Akıntı oldukça yavaştır ve akarsu yatağını kum ve çamur oluşturur. Fauna eurytermiktir veya sıcak stenotermiktir. Planktonca zengindir. Potamon da rhitron gibi üç alt zona ayrılır:

a. Epi-potamon

b. Meta-potamon

c. Hipo-potamon

Epi-potamon da epi-rhitron gibi başlangıç bölgesidir. Potamonun karakteristik özellikleri en iyi meta-potamonda görülür. Hipo-potamon ise deniz suyu ile karışan 'Acısu' zonudur. *Pleuronectes* (dil balığı) ve *Acipenser ruthenus* (Mersin balığı) gibi bazı balıklarla karakteristiktir.

Taşkın nehirlerde potamonda iki temel bileşen vardır. Bunlar, '**Kanallar**' ve '**Taşkınovalar**'dır. Dünyada birçok yerde taşkınovalar insan müdahalesi sonucu değişmektedir.

Nehirlerin ana kanalları ve ana kolları genellikle suyu tutarlar, fakat akıntılı suyu yılın bütün zamanlarında tutamazlar. Kanalların genişliği, nehirlerin genişliği ile orantılıdır. Kanallar, bazı büyük nehirlerde (Amazon gibi) merkezde birikinti yapan göllerden ayrılan akarsulardan oluşur.

Taşkınovalar iki bileşene ayrılırlar.

1. Mevsimsel olarak sellere maruz kalan taşkınovalar (Yılın belirli zamanlarında kuru kalırlar)
2. Kurak mevsim boyunca ovalarda kalan durgun su.

Nehirlerdeki ana kanallara ve kollara ek olarak, taşkınovalarda da kanal ağları vardır. Suyun yükselme dönemi boyunca oluşan kanallar, balıkların hareket etmesinde yardımcı olurlar.

Sıcaklık rhitrondan potamona kadar olan değişim noktalarında en önemli faktörlerden biridir ve bu durum, en yüksekten en aşağıdaki genişlikteki uzunluğa bağlıdır. Bunun yanısıra, tropiklerde, rhitrondan potamona değişim yüksekliğe bağlıdır.

Akarsu ve nehirlerde, sıcaklık, derinlik, akıntı hızı, substratum ve turbidite (bulanıklık) gibi bazı özellikler uzunluk boyunca değişiklik gösterir. Bu özelliklerin hepsi biyotanın farklı kısımlarının dağılımını kontrol eden önemli faktörlerdir. Bunlara bağlı olarak da akarsular ve nehirler uzunlamasına (boylamasına) '**Biyotik Zonasyon**' gösterir. Akarsulardaki zonların tanımlanması, düzensiz olan ardışık dizilimler ve farklılıklar (bölgesel topografya) nedeniyle seyrek olarak ele alınmaktadır.

AKARSULARDA ZONASYON

Akarsular dağlardan doğdukları kaynaktan itibaren denize veya göle döküldükleri yere kadar **dominant bulunan** balık türlerine göre **5 zona** ayrılır.

- **Alabalık Zonu**
- **Thymallus Zonu**
- **Barbus Zonu**
- **Abramis Zonu**
- **Acısu Zonu**

- Dominant balık türleri bu zonlarda kendilerine uygun **ekolojik şartları** bulabilirler.
- Akarsular dominant balık türlerinin yanı sıra o biyotoplarda yaşayan diğer balık türlerine de **uygun ortamlar** sağlarlar.